DIMANĈO 26 AUGUSTO 1906. Unu Numero : 10 CENTIMOJ DUA JARO. — N° 25

★ ESPERANTO ★

·ESPERANTO-JOURNAL· & ·REVUE DE L'ESPERANTO·

Sendu ĉiun korespondajon rilatan al Administrado al :
Administration de Esperanto-Journal
GENÈVE (Svisl) & BELLEGARDE (Ain, Francl.)

ABONOJ
24 sinsekvaj numeroj. Franc- & Svislando : **3** fr. Aliaj landoj : **3** fr. **75**
Luksa Eldono : 12 numeroj. **1** fr.

L'Administrantaro de l'jurnalo lasas al ĉiu aŭtoro de artikolo la respondecon de lia skribaĵo.

La jurnalo prenas sur sin nenian respondecon pri la anoncoj.

OPAJ ABONOJ
Nepre rezervataj por la Grupoj

10 sinsekvaj numeroj		24 sinsekvaj numeroj	
10 Kopioj	fr. **10**	10 Kopioj	fr. **24**
24 »	» **20**	24 »	» **48**

La venonta n-ro de « Esperanto » eliros : Merkrede 29 Aŭgusto

PARTO OFICIALA

DUA KONGRESO UNIVERSALA en Ĝenevo.

de la 28a de Aŭgusto ĝis la 6a de Septembro, 1906), sub la prezido de Dro Zamenhof.

PROGRAMO DEFINITIVA

Grava Rimarko. — De sabato, la 25-a de aŭgusto, la sekretariejo de l'Kongresoestos translokigota en la ĉambrojn de « l'Ecole du commerce », rue Général-Dufour, kaj ĝi es tos malfermata ĉiutage de la oka horo matene, ĝis la oka horo vespere. S-roj kongresanoj povos tien adresi la korespondajon kaj je ilia dispono estos rezervota unu ĉambro por kunvenoj, kaj skribmaŝinojn. Ili trovos tie ĉiujn bezonajn informojn pri loĝejoj, kaj pensioj kaj eĉ pri ekskursoj, kunvenoj al kiuj ili bonvolu laŭ ebleco baldaŭ sin enskribi. Je ilia dispono estos tie ĉiutage nomaro de kongresanoj kaj partoprenantoj, eĉ ĉiuj programoj kaj dokumentoj.

S-roj kongresanoj ests petataj veni post alveturo al la sekretariejo (Ecole de Commerce, ĉambro n-ro I) por preni tie la kartojn (personaj kaj invitaj kartoj) kaj por tie sciigi siajn adresojn en Genève.

Oni atentigas speciale pri novaj ŝanĝoj metitaj en la programon koncerne oficialan kunvenon de malfermo kaj aranĝo de kongreso kiu okazos marde la 28-an de aŭgusto kaj koncerne preparaj kunvenoj estos disdonataj en la Sekretariejo.

PREPARAJ KUNVENOJ
(En l'Ecole de Commerce)

Lunde 27-an de aŭgusto

Matene, je la 9-a kaj 1/2. — Kunvenoj de membroj de sekcioj kaj de diversaj komisioj kunvokitaj speciale de iliaj prezidantoj.

Posttagmeze, je la tria horo. — Kunveno de Lingva Komitato sub prezido de S-ro Boirac.

Marde 28-an de aŭgusto

Matene, je la 9-a kaj duono. — Kunveno de delegitoj de naciaj societoj.

Sama horo. — Kunveno de internacia Komitato kaj de Loka Organiza Komitato sub prezido de D-ro Zamenhof.

La informoj rilataj al la precizaj horoj kaj la numeroj de ĉambroj rezervitaj por ĉi tiuj diversaj kunvenoj estos donataj per afiŝoj en la sekretariejo aŭ per leteroj sendotaj en loĝejoj de interesiĝantoj.

OFICIALAJ KUNVENOJ

Marde 28-an de aŭgusto

Je la 3-a horo posttmageze. — Salle des Amis de l'Instruction, 6, rue Bartholoni : Oficiala kunveno de malfermo kaj de aranĝo de la II-a universala Kongreso de Esperanto (Kunsido reservata por kongresanoj ; verdaj kartoj) ; Transdono de la rajtoj de la Organiza Komitato ; Aranĝo de la nova Kongreso ; Elekto de la Estraro ; Paroladoj de la Prezidanto ; Starigo de la Programo kaj de detala enhavo de la kunvenoj.

Je la 8-a kaj 1/2 vespere. — En Victoria-Hall : Publika kunveno por personoj invititaj ; Solena malfermo de la Kongreso ; Alparolado de la Prezidanto.

Merkrede 29-an de aŭgusto

Je la 9-a kaj 1/2 matene. — Traktado pri demandoj prezentotaj de la Organiza Komitato.

Tagmeze. — Kiosko « des Bastions » : Oficiala Festeno.

Je la 3-a. — En l'Ecole de Commerce : Kunveno de la Lingva Komitato ; Kunveno ĝenerala de la Svisa Esperanta Societo.

Je la 5-a. — Kunveno de la Esperantistaj Instruistoj kaj Edukistoj, kunvokitaj je la iniciato de S-ro Boirac.

Je la sama horo. — Kunveno de la Internacia Asocio de la esperanta Gazetaro ; Invito al ĉiuj redaktistoj de esperantaj jurnaloj.

Je la 8-a kaj 1/2. — Salle des Amis de l'Instruction : Teatra Vespero en Esperanto.

Jaŭde 30-an de aŭgusto

Je la 8-a matene. — Foriro el Genevo, por ekskurso sur la Lemana Lago. Kajo « Pâquis ».
Je la 10-a 30. — Halto en Rolle.
Je la II-a 30. — Halto en Ouchy.
Je la 12-a 30. — Alveno en Vevey (Marché).
Je la 1-a. — Tagmanĝo en la Hotelo « Trois Couronnes ».
Posttagmeze. — Ekskursoj laŭvolaj en la ĉirkulaŭajo.
Je la 4-a 45. — Foriro el Vevey.
Je la 5-a 30. — Halto en Ouchy.
Je la 6-a 45. — Halto en Rolle.
Je la 8-a 15. — Realveno Genevon.

Vendrede 31-an de aŭgusto

Je la 9-a kaj 1/2 matene. — Aula de l'Université ; Dua ĝenerala kunveno de la Kongreso ; Ekzameno de diversaj temoj.

Posttagmeze, je la 2-a. — Vizito de la Muzeo Ariana.

Je la 8-a vespere. — Salle des Amis de l'Instruction ; Dua teatra vespero.

Je la 10-a. — Granda Balo je naciaj vestajoj.

Sabate I-an de septembro

Je la 9-a kaj 1/2 matene. — Aula de l'Université ; Tria ĝenerala kunveno de la Kongreso ; Ekzameno de la temoj prezentataj de la Lingva Komitato.

Je la tria. — En Amis de l'Instruction ; Oficiala kunsido de fermo ; Voĉdono de deziroj kaj decidoj de la Kongreso ; (Kunsido rezervata por Kongresanoj, verdaj kartoj).

Je la 8-a kaj 1/2. — En Victoria-Hall : Solena Fermo de la Kongreso ; Parolado en Esperanto pri Kongolando, kun lumbildoj, de S-ro Komandanto Ch. Lemaire.

Dimanĉe 2-an de setembro

Tago lasota al la libera dispono de la kongresanoj ; Laŭvolaj fakaj kunvenoj kaj ekskursoj. (Vidu la gazetojn).

Lunde 3, Marde 4, Merkrede 5 de septembro

Granda ekskurso tra Svislando, organizita de l'Agentejo Bocquin.

Lunde, je la 8-a matene. — Foriro el Genevo.
9 h. 15. — Alveno en Lausanne ; 9 h. 30 : Foriro.
10 h. 9. — Alveno en Montreux : Vizito de Montreux : Laŭvola ekskurso al Kastelo de Chillon ; Tagmanĝo.
2 h. 6. — Foriro el Montreux.
7 h. 14. — Alveno en Iterlaken. Vespermanĝo kaj nokto.
Marde, je la 9 h. 10. — Foriro el Interlaken.
11 h. 10. — Alveno en Mürren : Ekskurso ; Tagmanĝo ; 5 h. 35 ; Foriro.
7 h. 21. — Reveno en Interlaken ; Vespermanĝo, kaj nokto.
Merkrede, 8 h. 25. — Foriro el Interlaken.
10 h. 8. — Alveno en Berno ; Vizito de la federala urbo ; Disirado de la 1-a grupo ; Tagmanĝo de la dua grupo.
2 h. 13. — Foriro el Berno.
6 h. — Alveno en Genevo.

(Ni memorigas ke la kongresanoj dezirantaj partopreni al tiu ekskurso kaj al festeno en Vevey, devas sin enskribigi tuj).

* * *

S-RO KARL ZACHERL estas petata konatigi sian adreson al la teatra Komisio, en Esperanto-Office, 15, quai de l'Ile, Genève.

Oficialaj Kokardoj

Kokardoj diverskoloraj permesos al la Kongresanoj distingi la diversajn Komisistarojn de la Loka Organiza Komitato.

Ili estas petetaj atenti pri tio kaj peti la specialajn informojn nur de la komisiistoj respondantaj :

Sekretariejo : ruĝa kaj flava. —
Kaso : flava. —
Loĝado : violkolora. —
Akceptado kaj Kontrolado : verda kaj blanka. —
Ekspozicio : verda. —
Teatro : ruĝa kaj blanka. —
Gazetaro : blanka. —
Vojaĝo en Vevey : blua kaj blanka —
Ekskursietoj : ruĝa. —
Aliaj Komitatanoj : ruĝa kaj verda. —

* * *

Akceptado

La Kongresanoj alvenontaj en Genevo estos akceptataj de specialaj oficistoj (verdaj kokardoj), en la stacidomo de Cornavin, je tiuj horoj :

Vagonaroj alvenanantaj

el Svislando :		el Franclando :	
Matene :	10a h. 23.	Matene :	8a h. 15.
Posttagmeze :	1a h. 05.	Posttagmeze :	12a h. 07.
	3a h. 20.		4a h. 29.
	6a h. —.		7a h. 51.
	7a h. 30.		8a h. 25.
	8a h. 30.		

ĉiuj Kongresanoj kiuj alvenas per aliaj vagonaroj kaj kiuj deziras esti akceptataj en la stacidomo, bonvolos anonci sin al Komisio de *akceptado*,

Esperanto-Oficejo.

PARTO NEOFICIALA

MUTUALISMO

Mi ne esperas, ke multaj el la legantoj de « Esperanto » memoras mian unuan artikolon, pri mutualismo, aperintan en la 19-a numero de la gazeto. Tial, antaŭ ol eniri en la detalojn, kaj ekpensi programon de farotajo, mi rediros ankaŭ kelkajn el miaj ideoj pri Mutualismo, precizigos ilin, respondos al la kontraŭdiroj kaj difinante la limojn de l'problemo, fiksos la regionon kie ni devos trovi ĝian solvon.

La idealo de la socia stato estus, se ĉiu, donante laŭ sia forto kaj povo, ricevus laŭ siaj bezonoj. Unuj kredas ke realigo de tia idealo estas en neatingebla malproksimo, aŭ ke almenaŭ bezone estus longa edukado de la homaro por ĝin ebligi ; aliuj do kredas ke ĝi povus tuj ekiĝi, kaj ke nur nenecesaj baroj malhelpas. Tiu demando estas, kompreneble, tute ekster nia temo, kaj ni ne ĝin pritraktos ! Tamen, ni memoros tiun finan celon de la homara organiziĝo, kiel direktilon en niaj rezonadoj.

Nunmomente, ni celas pli humile. La deziro de mutualistoj estas plifortigi inter konsciaj kaj volaj homoj la sentojn de solidareco per reala kaj efika helpado kaj apogado reciproka. Tiu solidareco montriĝas per helpado de la komuneco al la membroj kies la povo de produkto ne respondas al la nepraj bezonoj. De tie : helpado al infanoj, kiuj konsumas ne produktante ; helpado al malsanuloj, kripluloj, malfortuloj ; helpado al malsanuloj kiuj, produktas malmultom aŭ eĉ neniom, kaj tamen, bezonas tiom aŭ eĉ pli ol la aliaj.

Helpadon al infanoj, la nuna socio lasas tute sur la ŝarĝo de l'gepatroj, krom por la malriĉaj orfoj kiujn ĝi edukas almoze. Kvankam estas tie larĝa kampo al la homa agado, ni momente lasos tiun ideon.

Helpadon al la malsanuloj okazaj prizorgas specialaj societoj kaj publikaj servadoj, kiuj per posta perfektiĝo plenumos iom post iom sian rolon.

Kronikaj malsanuloj, kripluloj, kaj precipe la simplaj malfortuloj, la « minus habenti » de l'laboro, nenion devas atendi nune, krom de la almozoj kaj bonkoreco de riĉuloj. Des pli malbone, se ili estas fieraj, kaj ne sin konigas petante. Malforta manlaboristo, mallerta kudristino, infere penados ĝis la morto por gajnumi sian vivon, neniam sukcesante atingi sufiĉan produktadon por satigi siajn bezonojn eĉ maksime reduktitajn. Tiu ĉi terura maljusteco, kiu memorigas la abomenajn regulojn de la interbesta batalado : la malfortaj pereas, manĝataj de la pli fortaj, tiu ĉi hontiga malsano de la nuna homaro, ne estas kuracebla per la nunaj rimedoj, eĉ per nia nuna mutualismo. Ni do lasos ankaŭ tion flanke, sed ni volis ĝin memorigi, por ke mutualistoj ne kredu, ke ili atingis la perfektan socian justecon, se ili ŝirmas la fortulojn kontraŭ malsanecaj kaj maljunecaj riskoj, sed ke, ekster ilia solidareco ekzistas estajoj, kiuj ne povos partopreni en ĝi, kaj kiujn nenio povas helpi en la socia stato NUNA.

La kampo, kiun ni elektis, kaj en kiu ni volas momente resti, estas tiu de la memvola mutuala helpo por maljuneco.

* * *

Unuavide, tiu kampo de agado ŝajnos mallarĝa kaj tro modesta. Eĉ, ĝi malplaĉos al kelke da tiuj, kiuj kredas ke ĝi estos barilo al la efektivigo de ŝtata deviga organizado de « Pensioj por Maljunuloj ». Pri tiu lasta punkto, ni nenion volas diri, ĉar ĝia signifo dependas esence de la ŝtato, kiu tion organizas. Se la kaso de Pensioj estas miksata en komuna budĝeto kun militaj kaj politikaj aferoj, ni eldiris jam nian opinion pri tio en lasta artikolo. Ni ja konfesas ke tia organizajo povos utile servi, sed kondiĉe ke la reguloj nunaj de la ŝtata kondukado estus profunde aliigitaj kaj ke la administrado de la aferoj estus zorge disigita de l'regado de la homoj. Ni nur volas diri ke se la pensioj oficialaj ne sufiĉos al ĉiu, nenio povas malpermesi ke homoj libere societiĝu por havi mutuale al si kaj al la posteuloj superan bonstaton, kaj por aliformigi la socian staton laŭ siaj preferoj kaj konvinko. Kia ajn estus la ideo, kiun oni havas pri la ŝtataj pensioj, oni ne povas de tio preni argumenton kontraŭ la mutuala kunhelpado. Ambaŭ aferoj estas en nuneco tute senrilataj, kaj se iam ili kuniĝos, tio estos kiam la regado efektive apartenos al la komuneco, kaj kiam per metoda organizado de l'aferoj ĉiuj homoj estos vere kunhelpantoj en mutuala produktado kaj mutuala satigo de la bezonoj.

En venonta artikolo ni studos, kiel estas eble konduki tiun aferon al taŭga realiziĝo.

P. BERTHELOT.

DIVERSAĴOJ

Granda balo kun Naciaj kostumoj

Vendredon, la 31-an de Aŭgusto, okazos granda balo por la kongresanoj. Ni nur volas memorigi la kongresanojn, ke estus tre dezirinde veni tiun ĉi balon en nacia kostumo por montri al la mondo la belan bildon, ke diversnacianoj portante tre diversajn kostumojn parolas la saman lingvon internacian. Kiu havis la okazon vidi la multkolo-

ran bildon de la kostuma balo en Bulonjo sur maro certe ne forgesos tiun impresigan feston. Ni jam scias ke kelkaj samideanoj el malproksimaj landoj alportos iliajn naciajn kostumojn kaj ankaŭ samideaninoj el Svisujo jam preparis ilian belan historian nacian vestaĵon. Sed ĉar la kostumiĝo nur faras impreson se estas multaj kiuj kostume vestiĝas, ni esperas ke la kongresa balo donos al ni tre plenan bildon de la nacioj reprezentitaj en la kongreso.

Tio ja estas la ĉefa celo de la internacia balo. Ni ĝin ne forgesu! F. S.

* * *

Kunvenoj de Socialistoj

Dimancon 2-an de Septembro, en Cercle Communiste, avenue du Mail, internacia kunveno de esperantistaj socialistoj.

Estos akceptataj nur la personoj, kiuj havos cu sindikalan karton, cu karton de membro de la Internacia Partio en la landoj kie ekzistas sekcio aŭ leteron invitan de la tia samideano.

Sin turni al Kamarado Brelaz, en Cercle Communiste.

***

Reformistoj kaj esperantistoj

Estas en Franclando multe da literaturistoj, kiuj penas por reformigi la francan ortografion, tiom malsimplan kaj mallogikan; tiuj estas la reformistoj.

La unuj volas radikalan reformon, kaj deziras, ke oni skribu, kiel oni parolas: tiuj reklamas la fonetikan ortografion. Sed la plimultuj ne estas tiel postulemaj: ili nur petas, ke oni forigu malutilajn malsimplaĵojn, kaj deziras pli grandan unuecon en la ortografio; de longatempe ili batalas kun Sinjoro S. Barés, la sindona direktoro de l'jurnalo « La Reformisto ».

Tiuj ciuj estas aŭ estos necese partianoj de nia internacia lingvo, car nia lingvo estas perfekta patrono de ortografia simpleco kaj de logiko. La Esperanto montras al ciuj ke lingvo povas esti bela kaj klara sen malutilaj reguloj kaj malfacilaj esceptoj. Sekve la Esperanto helpas la partion de la Reformistoj, kaj la Reformistoj devu dankece favori la internacian lingvon.

Cetere mi scias ke jam multe da reformistoj estas samtempe esperantistoj; sed ciuj devas esti, kaj ciuj farigos certe, car ankoraŭ mi proklamas ke la progresado de Esperanto en Franclando multe helpos la celon de la ortografia reformo, donante al ciuj la emon al la reguleco kaj la abomenon de la lingva mallogikeco.

P-ro Armand DAUPHIN

GRAVA ALVOKO

La Esperantistoj neniam tro ripetos ke nia kara lingvo estas neŭtrala kaj ke ĝi povas utili al ĉiuj apartaj ideoj, al ĉiuj teorioj. Cetere tiu grava principo estas pruvata de kelkaj societoj kiuj sin okupas pri framasonismo, pacifismo, katolikismo, stenografio, kc. per Esperanto.

Sed tio ne sufiĉas por senarmigi niajn kontraŭulojn. Nun, en preskaŭ ĉiuj landoj, oni riproĉas al la Esperantistoj, ke ili laboras por la propagando de la lingvo internacia, anstataŭ helpi la disvatigon de siaj naciaj lingvoj.

Precipe en Franclando, tiu kritiko estis multfoje prezentata kaj eĉ kelkaj Esperantistoj, el la plej sindonemaj, (S-ro Capé - Montrosier, ekzemple), suferis pro tio kaj batalis kontraŭ personaj atakoj. La franca « Alliance française » celas la propagandon de la franca lingvo en la mondon. Aliparte, la Esperantistoj celas la disvastigon de Esperanto. Oni povus, laŭ tiuj malsimilaj celoj, pensi ke la du partoj estas malamikoj kaj ke milito inter ili estas neevitebla. La tempo kiun oni dediĉas je la lernado de Esperanto, estos perdita por la lernado de la franca lingvo. Jen la ĉefa argumento; ĝi estas verega, ĉu ne? Sed tio faros neniam malutilon al ambaŭ lingvoj. Kontraŭe, ĉar la tempo kiun oni estos dediĉinta al la franca lingvo ne estos perdita por Esperanto, kaj reciproke. Efektive, Esperanto, kiel prave diris S-ro René Lemaire, havas internacian formon; tial la novlatinaj elementaj estas la plej multaj, ĉar la lingvoj de la civilizita mondo estos ĉiuj pli aŭ malpli novlatinaj. Do la novlatinaj radikoj kiujn Ruso, ekzemple, estos lerninta per Esperanto estos al li tre utilaj kiam li volos lerni la francan lingvon; kaj reciproke, la Ruso kiu parolas la francan lingvon lernos des pli facile Esperanton. Do, anstataŭ militi, la franca kaj esperanta lingvoj povas sin reciproke helpi. Pro tio l' « Alliance française » estus malprava koleri pri niaj senĉesaj sukcesoj. Kaj ni Esperantistoj, ni devas ĝoji, ĉar ni trovas ĉie kie ĝi pasis bonan lokon por nia propagando.

Tiu respondo malfeliĉe ne sukcesis plene konvinki la skeptikulojn. Oni do serĉis alian. La plej bona estus la pruvo ke per Esperanto, oni povas instrui la francan lingvon kaj tiele helpi ĝian disvastiĝon en la mondo. Tio estus la sama celo kiel l' « Alliance française »: ĝi do nepre aprobus nin. Kaj plie, tio pruvus ke Esperanto neniel intencas anstantaŭi ĉiujn naciajn lingvojn, sed kontraŭe, ke ĝi povas ĉiujn helpi.

S-ro Paul Boulet, sekretario de la Organiza Komitato verkis tial: *Franca Gramatiko por la Esperantistoj*. S-ro, E. Boirac, rektoro de la Akademio de Dijon, prezidanto de la lingva Komitato skribis antaŭparolon. Tio certigas la seriozecon kaj bonecon de la verko. Montri la gravajn profitojn, kiujn Esperanto ricevos el tiu libro estas preskaŭ neutila; ĉiu Esperantisto, scias ke per ĝi multaj gravaj aproboj kaj aliĝoj nepre venos al ni. Oni ne forgesu ke proksiman Oktobron, kelkaj deputadoj diskutados en la franca parlamento leĝon por permesi la instruon de Esperanto en ĉiuj francaj lernejoj! Oni ne forgesu ke la « Franca Gramatiko » de S-ro Boulet, estos Bonega argumento por helpi l'akceptadon de la leĝo! Oni ne forgesu la gravecon de tiu leĝo por nia afero!

Sed antaŭ ol presigi, oni dezirus scii ĉu la vendo estos sufiĉa por eldonigi la verkon. Ni do faras gravan alvokon al ĉiuj Esperantistoj por ebligi la presigon de libro kiu donos la plej grandajn profitojn al Esperanto. Do ĉiu Esperantisto, eĉ tiu kiu ne intencas lerni la francan lingvon, bonvolos aboni tiun libron, kies prezo estos malkara (1 fr. 50, senpage sendota). Por pruvi que tio estas nur propaganda afero, S-ro Paul Boulet donacos plie al la kvincent unuaj aĉetantoj sian « Kongresan Libron 1905 » kiu estis la oficiala libro de la Kongreso de Boulogne, kaj kiu enhavas sciigojn, ilustraĵojn pri la urbo de Boulogne, kaj utilajn frazarojn por la vojaĝantoj

Por aboni je la franca gramatiko por la Esperantistoj, oni bonvolos sin enskribi en la « Esperanto-oficejo ». Tiuj, kiuj decidos aboni nur post la kongreso aŭ la nekongresantoj kiuj dezirus aĉeti la verkon, sendos siajn aliĝojn al S-ro P. Boulet, 80, boulevard du Prince Albert, Boulogne-s-Mer. Memoru ĉiuj ke kiel eble plej rapide estas kiel eble plej bone! Se la nombro de la aliĝoj estas sufica por permesi la presigon, la libro aperos dum Oktobro.

Ni estas certaj ke ci tiu alvoko estos favore aŭdata de la Esperantistaro kaj ke la aliĝoj estos multegaj.

Plie, S-ro Boulet, por pligravigi la argumenton prezentotan akceptas doni per korespondo senpagajn lecionojn al ciuj acetintoj de la gramatiko, kondice, ke oni aldonos afrankitan koverton por la resendo de la korektitaj taskoj. Fine, li petas ciujn Esperantistojn, kiuj sin interesas pri la propagando de la franca lingvo en la mondo per Esperanto, ke ili sin turnu al li por decidi cu fondo de societo esperantista kun gazeto speciala, sin okupante pri tiu celo estus ebla. Jen bonegaj ideoj kiuj faros grandan bruon en Franclando kaj forte helpos la finan triumfon de Esperanto, neŭtrala ilo, amiko de ciuj naciaj celoj.

Ni esperu, kiel diras S-ro Boirac en la antaŭparolo, ke la ekzemplo de S-ro Boulet estos sekvata en ciuj nacioj kaj ke baldaŭ oni povos pruvi sukcese ke per Esperanto, la lingvoj naturaj povas esti lernataj kaj ke la naciaj literaturoj povas esti legataj de ciuj en la originalaj tekstoj. Jen bonega ideo! Rapide venu la efektiviĝo! Ni plene konfidas je la helpo de ciuj Esperantistoj!

ESPERANTO-ĴURNALO

Anonima Akcia Societo

La akciuloj de la Anonima akcia societo *Esperanto-Jurnalo* estas kunvokataj por la **sabato 1-a de septembro**, en la lokalo de « l'Union Libérale », 10, quai de la Poste, en Genevo, je la 3-a p. m.

ONI POVAS AĈETI LA GAZETON
ESPERANTO
en ĉiuj stacidomoj francaj kaj svisaj

LETERKESTO

Verdier, Orléans. — La regulo de nerepreno de pli ol la duono de la venditsj ekzempleroj estas absoluta. Tamen, por provo, ni povus, dum kelkaj numeroj nur, konsenti la reprenon de ciu nevendita.

Bhilippe, Douai. — Ricevita, dankon! — Sed, la reguligo de l'konto, kiam la sumo ne superas 10 fr., devas esti farata nur trimonate. — Nomojn de la gazetoj ni volonte escepte publikigos por esti al vi agrabla. Volu nin rememorigi pri ili. — Poŝtkartoj reklamaj fr. 1,50 cento afrankite.

Guesnet, Chartres. — Vidu supre al Verdier. — Via vendisto devas sin turni senpere al Hachette, car niaj kontraktoj kun la vendistoj estas intence malpli favoraj ol tiuj de Hachette.

V. V. Valkov, Peterburg. — Nenion ricevis ni. — El la societo "Espero" de via urbo, cu vi povas vidi iun?

Al diversaj redaktadoj. — Ni rimarkas kun malplezuro ke, malgraŭ nia rondiranta letero, vi ne enpresas nian anoncon interŝamge kun la via en la nomaro de "Esperantistaj Gazetoj" en Esperanto jurnalo. — Sekve de tio, ni devos forstreki gin el la venontaj numeroj por doni lokon al aliaj, kiuj proponas al ni la interŝangon regulan.

Al Algerio stelo, Esperantisten, kaj aliaj. — Legu supre la avizon al "diversaj redaktadoj". — Sendu vian tekston, nu gin presos.

La Kongreso de Boulogne-sur-Mer

unua universala kunveno de la tutmonda Esperantistaro estas neforgeseblaĵo. La vizitantoj de la duo Kongreso ne forgesos aĉeti en la Esperanta ekspozicio la unuan serion de poŝtkartoj montrante figure la plej tipaj scenoj de la unua Kongreso, kaj sin enskribigi por la nova serio:
LA KONGRESO DE GENEVE

Esperantista Ekspozicio

BATIMENT ELECTORAL

La vizitantoj de la ekspozicio, ne volos foriri ne aĉetinte la belegan portreton de nia eminenta majstro
D-ro L.-L. Zamenhof
speciale eldonita de la samideano Caudevelle, fotografisto de la unua kongreso.

Gazetoj Esperantistaj

Oni povas aboni ĉiujn gazetojn Esper antistajn ĉe l'Administrado de « Esperanto ». Aldoni po 0.10 por korespondaj elspezoj. Nenia garantio de regula apero.

Lingvo Internacia, duonmonata revuo por Esperanto, eliranta la 1-an kaj la 15-an de ĉiu monato.

Jara abono: sen literatura aldono 5 frankoj, kiun sumon oni sendu laŭeble per poŝta mandato. (Por papermonoj ni kalkulas: 5 frankoj = 2 rubloj = 4 germ. markoj = 4 ŝilingoj = 1 dolaro = 2,50 hol. floreno = 4 skand. kronoj = 5 aŭstro-hungaraj kronoj.) — Kun literatura aldono 7 fr 50.

Prezo de ĉiu numero: 40 centimoj; numero de la Kongreso: 60 centimoj.

Tra la Mondo, tutmonda multilustrata revuo monata, tute en Esperanto. — Nuntempaĵoj, Pri Esperanto, Arto kaj Literaturo, Sciencoj, Komerco kaj Industrio, Militistaro, Maristaro, Teatro, Sportoj, Virina kaj Gejunula paĝo, Felietono, Konkursoj kun valoraj monaj premioj. — Ciuj artikoloj estas verkitaj de anoj de l'landoj aludataj. — Jare 8 frankoj; kvaronjare, 2 fr. 25. — Redakcio: S-ro Montrosier, 8bis, rue de l'Ecu d'Or, Orléans; Administracio. 15, Boulevard des deux Gares, Meudon (S.-et-O.) France

Espero Katolika, 32-paga revuo monata tute en Esperanto, malfermata por ĉiuj. Rakontoj, artikoloj pri nuntempaj aferoj, ŝakoj, k. c. Jare: 5 fr. (en Franclando 4 fr.) Presejo A. Barbot, 15, rue Etienne Pallu, Tours (France).

Espero Pacifista, monata organo de l'*Internacia Societo Esperantista por la Paco* (krom avizo kontraŭa, la abonintoj estas enskribitaj kiel aliĝantoj al la Societo). — Jara abono (aŭ minimuma kotiza) · 5 frankoj. La Societo akceptas ankaŭ opajn aliĝojn. Sin turni al S-ro Gaston Moch, 26, rue de Chartres, Neuilly-sur-Seine (France).

Internacia Revuo Medicina, monata organo por praktika medicino, redaktata en Esperanto kaj diversaj lingvoj naciaj, de diverslandaj kuracistoj. Celas ne nur la Esperantan, sed ankaŭ la kuracistan utilon. Jara abono: 7 fr. (en Franclando 6 frankoj) Paris, 33, rue Lacépède.

Esperanta Ligilo, ĉiumonata revuo, Th. Cart. ĉefredaktoro, 12, rue Soufflot, Paris V. — Abonkosto: 3 fr. jare.

Juna Esperantisto, illustrata gazeto por junuloj, instruistoj kaj Esperanto-lernantoj. Eliras monate. Literaturaĵoj, teatraĵoj, karikaturoj. Jara abono: 2 fr. 50. *Presa Esperantista Societo*, 33, rue Lacépède, Paris.

***

L'Esperantiste, oficiala revuo de la Societo franca por la propagando de Esperanto, 24 paĝoj (formato 15 × 20) da teksto franco-Esperanta aŭ nur Esperanta, 8 paĝoj kovrilaj (nomaroj de Esperantaj verkoj kaj de ĉiuj grupoj de la S. f. p. E,), *Internacia Korespondato Esperanta* senpage disponebla por la abonantoj — 3 fr. 50. *Jarabono* (1-a de januaro, aprilo, julio, oktobro en Francujo 3 fr., ekster Frankujo: 3 fr. 50; kun enskribo en la Francan Societon: 4 fr. ĉie. —

La Belga Sonorilo, organo de la Belga Ligo Esperantista. Eliras 12 fojojn jare. Redaktata France, flandre kaj esperante. Jara abono: 4 frankoj. — Redaktoro-administranto, al kiu oni ĉion sendu: J. Coox, Duffel, Belgique.

Svisa Espero, oficiala organo de la Svisa Esperantista Societo (S. E. S.), Jara abono (kun membriĝo de la S. E. S) en Svislando 2 fr. en aliaj landoj 2.50. Sin turni al S-ro D-ro Th. Renard, 6, Vieux-Collège, kaj por Franclando Arlod (Ain). — IV-a jaro.

Germana Esperantisto, organo de diversaj germanaj grupoj esperantistaj. Eliras 12 fojojn jare. Redaktata germane kaj esperante. Jara abono 4 frankoj. Administracio kaj Redakcio · Esperanto Verlag, Möller & Borel, Berlin, S., 95, Prinzenstrasse.

The British Esperantist, oficiala monata organo de la Brita Esperantista Asocio; 12 paĝoj da novaĵoj k. c. anglo-Esperante, kaj 8 paĝoj da Aldono tute en Esperanto. Jare 4 fr. (sen Aldono, 2 fr.) — Oni abonas ĉe la Sekretario de la B. E. A. 13 Arundel Street, Stand, London.

Ruslanda Esperantisto, ĉiumonata organo de la Societo « Espero » en Esperanto kaj parte en rusa lingvo. — La detalaj prospektoj estas estas riceveblaj senpage. — Adreso: Ruslando, St.-Peterburgo, B. Podjaĉeskaja, 24, la Societo « Espero ». — La jara abonpago (kune kun membriĝo en la Societon) 3 rubloj (7 fr. 50).

Aliaj gazetoj ekzistas en lingvoj bohema, bulgara, hispana, hungara, sveda, ktp. Informojn laŭ peto al « Esperanto ».

« LA REVUO »

Internacia monata literatura gazeto
kun la konstanta kunlaborado de D-ro LL. Zamenhof.

Tiu nova speciala Revuo, tute redaktata en Esperanto, estas pure literatura; ĝi enhavas: novelojn, romanojn, poeziojn, komediojn, dramojn, seriozajn studojn pri historio, geografio, statistiko, popolmoroj, k.c., kronikon tre mallongan pri la ĉefaj mondaj okazintaĵoj, bibliografion.

Ĉio politika, religia, aŭ kio povas naski disputojn, estos malakceptata de la Redakcio.

D-ro L. L. Zamenhof sola povos verki artikolojn pri la lingvo.

La 1-a numero aperos la 1-an de septembro 1906. okaze de la II-a Universala Kongreso de Esperanto. ĉiu numero 0 fr. 50 — jara abono 6 fr. en Franclando; 7 fr. en aliaj landoj. Ĉiu numero enhavas almenaŭ 48 paĝojn. Librejo Hachette kaj k-o, 79, Boulevard Saint-Germain, Paris.

SECONDE ANNÉE. — N° 25. Le Numéro : 10 CENTIMES DIMANCHE 26 AOUT 1906.

★ ESPERANTO ★

·ESPERANTO-JOURNAL· & ·REVUE DE L'ESPERANTO·

Adressez toute correspondance relative à l'Administration à
Administration de Esperanto-Journal
GENÈVE (Suisse) et BELLEGARDE (Ain)

ABONNEMENTS
24 numéros consécutifs. France et Suisse : 3 fr. Autres pays : 3 fr. 75
Edition de luxe : 12 numéros, 4 fr.

L'administration du journal laisse à chaque auteur d'article la responsabilité de ce qu'il écrit.

Le journal ne prend aucune responsabilité relative aux annonces.

ABONNEMENTS COLLECTIFS
Exclusivement réservés aux groupes

10 numéros consécutifs		24 numéros consécutifs	
10 exemplaires	fr. 10	10 exemplaires	fr. 24
24 »	» 20	24 »	» 48

Le numéro 26 de « Esperanto » paraitra le MERCREDI 29 AOUT

PARTIE OFFICIELLE

PROGRAMME DÉFINITIF

Remarque importante. — A partir du samedi 25 août, le siège du secrétariat du Congrès est transféré dans les locaux de l'Ecole de Commerce, rue du Général-Dufour, et il restera ouvert chaque jour de 8 heures du matin à 8 heures du soir.

MM. les congressistes pourront y adresser leur correspondanee et y disposer en permanence d'une salle de réunion.

Ils y trouveront réunis tous les renseignements utiles sur les logements et pensions, ainsi que sur les excursions et réunions, pour lesquels ils sont priés de se faire inscrire le plus tôt possible.

Ils y trouveront également chaque jour en distribution les listes des adhérents au Congrès ; les noms et adresses des congressistes arrivés, ainsi que tous programmes et documents.

* * *

MM. les congressistes sont instamment priés de se présenter dès leur arrivée, au Secrétariat (Ecole de Commerce, salle n-ro 1), pour y retirer leurs cartes (cartes personnelles et cartes d'invités) et pour y donner leur adresse à Genève.

* * *

L'attention de MM. les congressistes est spécialement appelée sur les indications nouvelles données par ce programme relativement à la séance officielle d'ouverture et de constitution du Congrès, fixée au mardi 28 août, dans l'après-midi, et sur les séances préparatoires des comités et sections, prévues pour le 27 et le 28, au matin.

Les programmes détaillés des diverses séances et réunions seront mis successivement en distribution au Secrétariat.

Correspondance. — Adresser toute la correspondance au nom de : M. le Secrétaire général du Congrès, 15, quai de l'Ile, à Genève.

RÉUNIONS PRÉPARATOIRES

(A l'Ecole de Commerce)

Lundi, 27 août

Le matin, à 9 h. 1/2. — Réunion des membres des Sections et Commissions diverses, spécialement convoqués sur l'initiative de leurs présidents.

Après-midi, à 3 h. — Réunion du Comité linguistique sous la présidence de M. Boirac.

Mardi, 28 août

Le matin, à 9 h. 1/2. — Réunion des délégués des sociétés nationales.

Même heure. — Réunion du Comité international et du Comité local d'organisation sous la présidence du D-r Zamenhof.

Les indications relatives aux heures exactes et aux numéros des salles réservées pour ces diverses réunions seront données par des affiches apposées au secrétariat, ou par lettres envoyées à domicile aux intéressés.

RÉUNIONS OFFICIELLES

Mardi, 28 août

A 3 h. p. m. — Salle des Amis de l'Instruction, 6, rue Bartholoni : Séance officielle d'ouverture et de constitution du 2me Congrès universel d'Esperanto (séance réservée aux seuls congressistes, Cartes vertes) ; remise des pouvoirs du Comité d'organisation ; constitution du nouveau Congrès ; élection du Bureau ; discours du Président ; fixation du programme et de l'ordre du jour détaillé des séances.

A 8 h. 1/2 du soir. — Au Victoria Hall : Séance publique sur invitations ; ouverture solennelle du Congrès ; allocution des présidents.

Mercredi 29 août

A 9 h. 1/2 du matin, — Aula de l'Université : Première séance plénière du Congrès ; examen des questions présentées par le Comité d'organisation.

A midi. — Kiosque des Bastions : banquet officiel.

A 3 h. — A l'Ecole de Commerce : Réunion du Comité linguistique ; assemblée générale de la Société Esperantiste suisse (S. E. S.)·

A 5 h. — Réunion des Espérantistes membres de l'enseignement, sur l'initiative de M. Boirac.

Même heure. — Assemblée de l'Association internationale de la Presse espérantiste, (invitation à tous les rédacteurs de journaux espérantistes).

A 8 h. 1/2 du soir. — Salle des Amis de l'Instruction : Représentation théatrale en Espéranto.

Jeudi, 30 août

A 8 h. 30 du matin. — Départ de Genève (Pâquis) pour l'excursion sur le lac Léman.

A 10 h. 30. — Arrivée à Rolle.

A 11 h. 30. — Arrêt à Ouchy.

A 12 h. 30. — Arrivée à Vevey (Marché) ; réception par les Autorités.

A 1 h. — Banquet à l'Hôtel des Trois-Couronnes.

Après-midi. — Excursions facultatives dans les environs.

A 4 h. 45. — Départ de Vevey (Marché).

A 5 h. 30. — Arrêt à Ouchy.

A 6 h. 45. — Arrêt à Rolle.

A 8 h. 15. — Arrivée à Genève.

Vendredi, 31 août

A 9 h. 1/2 du matin. — Aula de l'Université : Deuxième séance plénière du Congrès ; examen de questions diverses.

Après-midi, à 2 h. — Visite du Musée Ariana.

A 8 h. du soir. — Salle des Amis de l'Instruction : 2me représentation théatrale.

A 10 h. — Grand bal en costumes nationaux.

Samedi, 1er septembre

A 9 h. 1/2 du matin. — Aula de l'Université : Troisième séance plénière du Congrès ; examen des questions présentées par le Comité linguistique.

A 3 h. — Salle des Amis de l'Instruction : Séance officielle de clôture (réservée aux seuls Congressistes, Cartes vertes) ; vote des vœux et résolutions.

A 8 h. 1/2 du soir. — Au Victoria-Hall : Clôture solennelle du Congrès ; conférence en Esperanto sur le Congo (avec projections lumineuses), par M. le commandant Lemaire.

Dimanche, 2 septembre

Journée laissée à la libre disposition des congressistes ; réunions et excursions facultatives (voir les journaux).

Lundi 3, Mardi 4, Mercredi, 5 septembre

Grande excursion en Suisse organisée par l'agence Bocquin.

Lundi, 8 h. — Départ de Genève.

9 h. 15. — Arrivée à Lausanne ; 9 h. 30 : départ.

10 h. 9. — Arrivée à Montreux ; visite de Montreux ; excursion facultative au château de Chillon ; déjeuner.

2 h. 6. — Départ de Montreux.

7 h. 14. — Arrivée à Interlaken ; dîner et coucher.

Mardi, 9 h. 10. — Départ d'Interlaken.

11 h. 10. — Arrivée à Mürren ; excursion ; déjeuner ; 5 h. 35 : départ.

7 h. 21. — Retour à Interlaken.

Mercredi, 9 h. 25 matin. — Départ d'Interlaken.

10 h. 8. — Arrivée à Berne ; visite de la ville fédérale ; dislocation du premier groupe ; déjeuner du deuxième groupe.

2 h. 13, soir. — Départ de Berne.

6 h. — Retour à Genève.

(Nous rappelons que les Congressistes désireux de prendre part à cette excursion, au banquet de Vevey et à celui du kiosque des Bastions, doivent se faire inscrire immédiatement).

LISTE DES CONGRESSISTES

au 19 août 1906

Première liste supplémentaire.

Auerbach, Metallarbeitergesellschaft, Frankfurth a/M., G.
Ahlberg, 37, Surbrunnsgatan, Stockholm, Sved.
Auclair Maurice, 45, rue Bannier, Orléans (Loiret), Fr.
Blott, Arthur, 39, Broadway, Stradtford, A.
Blott, S-no, 39, Broadway, Stradtford, A.
Bonnet, Benoît, Profesoro en Monthieux, près Saint-Etienne (Loire), Fr.
Bonnet, S-no, en Monthieux, près Saint-Etienne (Loire), Fr.
Boudriot, Albert, Nolay (C.-d'O.), Fr.
Boucon, Lycée d'Annecy (Hte-Savoie), Fr.
Bernard, Emile, 8, rue Saint-Léger, Genève, S.
Bernard, Alphonse, 8, rue Saint-Léger, Genève, S.
Bernard, Gustave, 8, rue Saint-Léger, Genève, S.
Bonnet, Joseph, Grande-Rue, Saint-Julien-en jarez (Lôire), Fr.
Baire, Georges, 74, rue des Pipots, Boulogne-s/M. (Pas-de-Calais), Fr.
Baire, S-no, 74, rue des Pipots, Boulogne-s/M. (Pas-de-Calais), Fr.
Bressel, Ludovic, 35, rue Lemattre, Amiens (Somme), Fr.
Bryant, D-ro, L. C., dentisto, Basel, S.
Bonjour, rue Coulon, 12, Neuchâtel, S.
Bulard, Mathilde, rue du Doubs, 123, Chaux-de-Fonds, S.
Bégel, 19, rue de Marseille, Lyon, Fr.
Bousquet, Jean-Louis-Hippolyte, Besse-Saint-Sauveur, par Bonnecourt (Aveyron), Fr.
Blangarin, Fernand, 17, rue du Temple, Paris, Fr.
Bührer, Emile, Museumstrasse, 12, Winterthur, S.
Barnes, London, A.
Croxford, Henri, 32, Castelnau Gardens,
Châtelain, F-no Angèle, Le Locle, S.
Couffinhal, Prosper, 18, avenue de l'Union Foncière, Reims (Marne), Fr.
Cathiard, S-no, 19, rue Singer, Paris, Fr.
Cathiard, F-no, 19, rue Singer, Paris, Fr.
Chabrol, Antoine, Caisse d'épargne, Saint-Chamond (Loire), Fr.
Comtesse, Claudius, 7, rue de Rivage, Saint-Chamond (Loire), Fr.
Cunningham, Georges, 6, rue Saint-Léger, Genève, S.
Claudé, Albert, Agent-voyeur, Sandrupt (Meuse), Fr.
Caudron, Pierre, 19, rue Saint-Géry, Valenciennes (Nord), Fr.
Cassez, Louis, Orphelinat maritime, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), Fr.
Crainsoz, S-no, Aubonne, Vaud, S.
Decrey, Emmanuel, rue Saint-Ours, Genève, S.
Douglas, Sinton, 17, Wexford Street, Dublin, A-
Douglas, F-no, 17, Wexford Street, Dublin, A.
Daum, S-no L., Verreries de Nancy (M.-&-M.), Fr.
Daum, S-ro A., Verreries de Nancy (M.-&-M.), Fr.
Daum, S-ro Léon, Verreries de Nancy (M.-&-M.), Fr.
Daum, S-ro Paul, Verreries de Nancy (M.-&-M.), Fr.
Dell, G. E., 36, London Street, Greenwich, A.
Deligny, E., Arras, Saint-Omer (P.-de-C.), Fr.
Darteyre, Pierre, 10, rue Rosa-Bonheur, Paris, Fr.
Delalande, Eugène, 13, rue de la Monnaie, Rennes (I.-&-V.), Fr.
Deville, Antoine, 1, place de l'Hôtel-de-Ville, Saint-Chamond (Loire), Fr.
Dubois, P.-A., Collège de Beaune. (C.-d'O.), Fr.
Drudin, François, rue Tronchin, Lyon (Rhône), Fr.
Egli, E.-O., 2, Alfredescher Platz, Zurich, II, Fr.
Ellis, John, Sollicitor, Keighley, A.
Ernst, 15, Churchstreet, Montréal, Kanad.
Esselin, 4, rue des Armuriers, Bourges (Cher), Fr.
Finot, 23, rue de l'Université, Reims (Marne), Fr.
Finot, S-no, 23, rue de l'Université, Reims (Marne), Fr.
Finez, J.-M., Amiralty House, Dover, A.
Finez, S-no, J. M. Amiralty House, Dover, A.
Freund, Max, Professeur, Genève, S.
Fabier, Jean-Antoine, Jausiers, près Barcelonnette (Basses-Alpes), Fr.
Feuillette, F-no Alice, 70, rue des Pipots, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), Fr.
Feuillette, F-no Alice, 70, rue des Pipots, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), Fr.
Fourmaintraux, S-no Joséphine, 70, rue des Pipots, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), Fr.
Farnes, F-no Eveline, A., 14, Percy Road, Leytonstone, Essex, A.
Fischer, F-no Marie, rue Numa-Droz, Chaux-de-Fonds, S.
Francina, Jean, Grand'Rue, Nyon, S.
Fleur-de-Lys, Karlo, Grand'Rue, Nyon, S.
Fleur-de-Lys, Karulino, Grand'Rue, Nyon, S.
Ferraris, Célestin, Nyon, S.
Fehr, D-ro Henri, rue Plantamour, Genève, S.
Fryes, F-no Helen, 7, Salford Grove.
Fryes, F-no Helen, 7, Salfort Grove, near Didsburg, Manchester, A.
Gregory, 222, Myrtle Rd, Steeley Bank, Sheffield, A.
Giboulot, V., F-no, Nolay (C.-d'O.), F.
Giboulot, S-no, Nolay (C.-d'O.), F.
Giboulet, Pierre, Nolay (C.-d'O.), F.
Grange, Clotide, rue Victor-Hugo, St-Chamont (Loire), F.
Griffiths, G. Rhosllanerchruggog, Meirion House, A.
Galtier, J., rue d'Allemagne, 15, Tunis, Tunisie.
Gaucher, J., Place du Marché, 2, Lyon, F.
Grieshaler, Marie, rue Numa-Droz, 55, Chaux-de-Fonds, S.
Goumaz, Louis, Directeur des Ecoles de Nyon, S.
Henchoz, Lucie, F-no, Le Locle, S.
Henchoz, Adeline, F-no, Le Locle, S.
Humberset, P., S-ro, Le Locle, S.
Hudelist, Roger, 72, Boulevard Sainte-Beuve, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), F.

Hayes, C., 48, Swanage Road, Wansworth, London, A.
Hayes, S-no, Swanage Road, Wansworth, London, A.
Husson, 24, Boulevard Crespel, Arras (Somme), F.
Harthey, F-no, Ilhley, A.
Hey, F-no, East Morton, A.
Isaacson, Alice F-no, 15 Waverley, Liverpool, A.
Ihne, 41, rue d'Alsace, Beaune (C.-d'O.), F.
Juillard, Dro, Châtillon-de-Moselle, F.
Letenneur, J., 204, Boul. Raspali, Paris, Fr.
Leblond, F-no, 41, Place des Victoires, Boulogne-sur-Mer P.-de-C.), F.
Leblond, F-no, 41, place des Victoires, Boulogne-sur-Mer (P.-de-C.), F.
Lamon, J. Montbrillant, 2, Genève, S.
Lajoie, Alfred, rue Tivolu, Boulogne-sur-Mer, (P.-de-C.), F.
Maz, Armand de, Selftigenstrasse, 11, Berne, S.
Meylan-Mairet, S-no, Le Locle, S.
Maillart, Dro, G., Rue Houdan, Sceaux (Seine), F.
Maillard, Dro, G., Rue Houdan, Sceaux (Seine), F.
Melckebeke, Dro, Raym. Van, Rempart Kipdorp, 11, Anvers, B.
Meyer, F-no Elisabeth, 2, rue Villeneuve, La Rochelle, F.
Malfilâtre, Robert, 10, rue de Fougères, Rennes, F.
Mesny, René, St.-Tropez (Var), F.
Muschamp, P. A. H., chemin des Asters, Genève, S.
Muschamp, S-no, chemin des Asters, Genève, S.
Maublanc, Joseph, Louhans (S.-&-L.), F.
Mailloux, C., 76, William Street, New-York, U.
Meys, Marcel, 84, rue de la Paix, Boulogne-s/M. (Pas-de-Calais), Fr.
Meys, S-no, 84, rue de la Paix, Boulogne-s/M. (Pas-de-Calais), Fr.
Nalli, Dro, Vitangelo, 495, Calatafimi, Palerme, I.
Roulet, F-no, Alice, Le Locle, S.
Rhodes, Wiliam, East Morton, Keighley, A.
Rebouillon, J., rue de Rome, 61, Marseille, Fr.
Rebouillon, S-no, rue de Rome, 61, Marseille, Fr.
Rapine, Dro, P. A., 67, Grand'Rue, Marseille, Fr.
Robin, Charles, 3, rue Albouy, Paris, Fr.
Raffard, F-no Louise, Maison Ollagnier avenue de la Gare, St-Chament (Loire), Fr.
Raffard, F-no Marie, Maison Ollagnier, avenue de la Gare, St-Chamont (Loire), Fr.
Rousseau, Georges, 1, Faubourg de Bouze, Beaune (Côte-d'Or), Fr.
Rubin, Eug., dentiste, rue St-Léger, 6, Genève, S.
Reynier, rue de Marseille, 28, Lyon, Fr.
Renaud, Pierre, Aix-les-Bains, Clos Rondeau, Fr.
Rousseau, S-no, D., 84, rue de la Paix, Boulogne-s/M. (Pas-de-Calais), Fr.
Searle, Ed., Boutillerie, Amiens, Fr.
Stuart Mentearth, Charles, 23, Upper Bedford Place, London, A.
Sexton Frederick, Maurice, Park Lodge, Fairfield West, Kingston Thames, A.
Sexton, S-no, Fanny, Park Lodge, Fairfield West, Kingston Thames, A.
Scudder, F-no, 250, Newbury Str., Boston, A.
Simond, Antony, rue du Pont, Bonneville, (Hte-Savoie), Fr.
Tiard, Marcelle, S-no, avenue Bouychère, (Ariège), Fr.
Thery, 19, rue St-Géry, Valenciennes (Nord), Fr.
Villaréal, F., Lima, Perulando.
Vincent, Etienne, rue Thibaudière, Lyon, Fr.
Vaucher, Amélie, rue du Progrès, 57, Chaux-de-Fonds, S.
Vaucher, F-no, Gabrielle, rue du Progrès, n° 57, Chaux-de-Fonds, S.
Zamenhof, Léon, Varsovie, R.

PARTIE NON OFFICIELLE

L'ESPERANTO au point de vue philologique

Les linguistes en général refusent d'emblée de s'occuper de langues artificielles comme celle du Dr Zamenhof. A notre avis, ils ont grandement tort, et ils ne riront peut-être pas les derniers. Voici bien longtemps qu'ils ont maintenu, sous une forme ou sous une autre, qu'une langue ne se crée pas, que la parole est un produit naturel, un résultat pur et simple de l'organisation physiologique, que l'homme parle comme il mange, marche, dort, ou plus poétiquement que l'homme emploie le langage articulé comme l'oiseau chante. Ainsi une langue artificielle serait au langage réel ce que les automates de Vaucanson sont à l'homme vivant. Et on ne sort pas de là.

Un jour aussi un philosophe grec avait démontré au moyen d'arguments irréfutables que l'idée que nous pouvons nous faire du mouvement comportant des contradictions, le mouvement était impossible. Un de ses auditeurs, pour toute réponse, se leva et se mit à marcher. Le Dr Zamenhof a agi de même : à ceux qui soutenaient par toutes sortes d'arguments théoriques l'impossibilité d'une langue artificielle, il a répondu en en créant une, laquelle, de nombreux témoignages l'attestent, est parfaitement viable.

Mais qu'on adopte du reste l'Esperanto pour en faire usage, ou qu'on s'y refuse, qu'on juge ou non désirable son introduction dans le monde — et là est vraiment la question à notre avis, celle qu'on ne discute pas assez, il est impossible qu'un examen même superficiel de sa conformation et de ses principes ne sugère pas une quantité de réflexions intéressantes à quiconque a étudié quelque peu les langues en usage parmi nous. On peut être un admirateur enthousiaste des langues dites naturelles, en goûter les tours pittoresques et les images inattendues, faire ses délices du trésor de philosophie humaine contenu en chacune d'elles, on ne peut s'empêcher d'être frappé, en les comparant avec l'esperanto par exemple, de la complexité remarquable de leur construction syntactique et du luxe extraordinaire de leurs formes grammaticales et de leur vocabulaire. En syntaxe, nous exprimons deux ou trois fois un rapport de mots quand il suffirait de l'exprimer une seule comme le fait l'esperanto [1]. Ainsi dans un verbe nous avons à la fois le pronom et la forme fléchie du verbe pour indiquer la personne du sujet : *nous* sav*ons*, *vous* save*z*, *ils* sav*ent* ; ce n'est pas nécessaire : en latin on avait seulement un mot pour exprimer à la fois la personne et l'idée verbale, alors il était légitime de modifier ce seul mot, *scimus, scitis, sciunt* ; en introduisant le pronom, nous avons rendu inutile la forme fléchie, mais nous avons conservé cet élément superflu. Alors que nous admettons que le grec et le latin étaient de fort belles langues en ne se chargeant pas de superflu, nous nous ferions plutôt hâcher que d'admettre que le français saurait être beau sans ce luxe de terminaisons. En réalité c'est la paresse de mettre nos langues au point à mesure qu'elles se transforment qui est cause de ces anachronismes. Nous appelons cela « l'infaillible nature ». Or, la nature n'est pas seulement la mère du bien, des belles choses, elle l'est aussi de l'arbitraire et il est fâcheux que nous ne distinguions pas davantage. Car on peut simplifier, c'est évident ; remarquons que l'on entend pas la différence, par exemple, dans le verbe, *je suis, tu suis, il suit*, et on comprend tout de même ; on a conservé seulement l'orthographe différente pour être sûr de ne jamais rien faire à fond. Remarquons encore — puisqu'il faut des preuves pour des choses si évidentes — qu'en anglais c'est le singulier qui fléchit dans les verbes, et le pluriel qui reste le même ; donc le singulier en français et le pluriel en anglais sont pareils aux trois personnes, cela n'empêche pas de saisir le sens. On a le droit d'en conclure — même sans en appeler au témoignage de l'esperanto — qu'en ayant une forme pour les six personnes, les trois du singulier et les trois du pluriel on s'entendrait encore ; les enfants du reste [2] parlent sans désinences verbales. On va nous dire que de ce point de vue les flexions de temps sont également superflues, les enfants n'en faisant pas usage. Non ! car l'enfant parle généralement au présent comme il vit dans le présent ; la conception du passé et du futur est encore très élémentaire dans sa petite intelligence parce qu'il n'éprouve pas le besoin de s'en servir ; mais un adulte a d'autres besoins, et le moyen de la désinence temporelle est plus simple pour lui que l'emploi par exemple d'un adverbe de temps (*je ferai* au lieu de *je fais demain*). Il est désirable de garder les temps des verbes, mais les désinences personelles sont inutiles.

Il en est de même dans maints autres cas : en allemand par exemple les prépositions exprimeraient suffisament le rapport désiré ; au lieu de s'en contenter, l'allemand exprime une seconde fois le rapport par le cas de l'article et une troisième fois par la désinence casuelle du nom. *Vor das Gesicht* serait aussi clair que *vor dem Gesichte.*

Ou bien encore en anglais où l'on a conservé un pronom relatif pour les personnes à côté de celui pour les choses et animaux, c'est un vieux trait de langue bien inutile, aussi inutile que d'avoir, comme certaines langues primitives, des formes différentes selon qu'on parle à un homme ou à une femme ou selon que parle un homme ou une femme. L'anglais avait supprimé le genre grammatical partout sauf dans les pronoms personnels et relatifs ; pour bien faire il aurait fallu le supprimer aussi dans ces derniers.

Qu'on examine une de ces minuscules grammaires espérantistes et on fera ailleurs des observations analogues.

Pourtant voici quelqu'un qui nous dira qu'en anglais on a supprimé les accords d'adjectifs et participes avec les substantifs ; en français et en allemand on pourrait donc en faire antant ; en esperanto on *devait* le faire. Nous répondons qu'à côté des caractères généraux du langage, chaque langue en a de particuliers qui souvent rendent préférable l'ignorance des premiers ; il y a donc des raisons qui justifient des exceptions et qui justifieraient l'anomalie qui nous venons de mentionner. En ce qui concerne l'esperanto nous ne voulons rien décider, mais nous ne croyons pouvoir affirmer que si le Dr Zamenhof a admis l'adjectif il a eu ses raisons ; en tout cas ce n'est pas un vieux reste d'une langue morte qu'il a conservé. Sa raison a pu être celle-ci : à l'occasion il est bon de souligner et de répéter pour la clarté ; peut être un *j* ajouté comme marque du pluriel au substantif pouvait-il échapper à l'auditeur : en répétant le même son *j* après l'adjectif accompagnant, il y a moins de chance que le nombre échappe. C'est une question de tact. Ainsi on voit la différence : dans nos langues, en allemand par exemple où l'harmonie ne gagne pas comme souvent en français (voir des exemples dans un récent article de M. Stapfer, dans la *Revue* du 15 juillet) l'accord de l'adjectif est une pédanterie de savant imposée à la langue naturelle et populaire ; dans une langue parfaite on ne l'adopterait que pour la raison pratique indiquée ci-dessus [1].

Parfois nous avons d'étranges préjugés. Il est par exemple admis qu'une langue est nécessairement supérieure à une autre si son vocabulaire est plus étendu. Cela n'est vrai que dans certaines limites ; quand un peuple n'a pas de noms de couleurs, mais dit *ciel* pour bleu, et *mouton* pour jaune, c'est preuve que l'esprit est primitif et incapable d'abstraction. Mais, comme Rousseau l'avait déjà remarqué (*Lettre à d'Alembert* et *Essai sur les langues*), la richesse du vocabulaire trahit parfois tou aussi bien la pauvreté de la pensée. Nous n'avons pas en ce moment d'exemple concret dans la mémoire ; mais supposez qu'au lieu de modifier un nom de couleur par un adjectif pour en marquer les nuances, *bleu, bleu clair, bleu foncé*, on ait trois mots spéciaux, cela montrerait qu'on ne voit entre les trois *bleus* que les différences et non les rapports : ces trois mots différents augmenteraient le dictionnaire sans trahir en rien la supériorité de la langue. Exprimer beaucoup d'idées avec peu de mots est évidemment la chose normale ; c'est l'idéal clairement exposé par Maupassant dans sa Préface à *Pierre et Jean*, par opposition à certains symbolistes de son temps qui croyaient puérilement devoir inventer un mot pour chaque sensation. Il est donc assez peu scientifique d'affirmer *à priori* qu'une langue comme l'esperanto ne contenant qu'environ quatre cents mots racines ne pourra exprimer de nuances. Le Dr Zamenhof a, en outre, admirablement tiré parti de cette réduction possible du vocabulaire par système de suffixes et préfixes ; car non seulement il fait usage des ressources du langage mieux que les langues naturelles, en les utilisant d'une façon plus conséquente (ainsi, il dit non seulement *art, artiste*, mais aussi *barbe, barbiste, imprimer, imprimiste*, etc.), mais il a réduit par exemple de moitié le vocabulaire des adjectifs qualificatifs et celui de tous les mots ayant des contraires, grâce à son « suffixe des contraires » (*bon, mal-bon* = mauvais, *fermer, mal-fermer* = ouvrir, etc.) On ne voit pas comment, du point de vue pratique, une langue serait inférieure à une autre par cette simplification ; peut-être bien arrive-t-il que nous nous imaginons voir du pittoresque et de la vie là où il n'y a que du désordre.

Il est inutile enfin de perdre beaucoup de mots à démontrer l'avantage pratique à supprimer toutes les exceptions, grammaticales et autres, d'une langue ; qu'on se rende seulement compte combien il est superflu de posséder en français et en allemand des bataillons de pluriels irréguliers, et puis des quantités aussi de verbes irréguliers dont les plus irréguliers sont toujours les plus usagés de la langue, les auxillaires, puis d'autres comme *aller, venir, faire, dire, tenir, écrire, lire*, etc. ; mêmes nos différentes conjugaisons sont superflues.

Donc nous concluons qu'un essai comme celui du Dr Zamenhof est extrêment intéressant pour le philologue en ce qu'il aidera certainement à déterminer, avec la précision d'une expérience scientifique, quels éléments sont indispensables à une langue et la valeur relative des autres.

Albert SCHINZ.
(La Semaine littéraire.)

[1] Répéterons-nous à notre tour que l'esperanto n'est pas absolument parfait ? Il donne l'idée de la perfection et c'est déja beaucoup.

[2] Et les paysans : voir le dialectique des paysans normands dans les récits de Maupassant.

[1] Si on avait une marque de pluriel très claire, qui ne puisse pas passer inaperçue, il faudrait en tous cas ne l'exprimer qu'une fois.

BANQUETS ET EXCURSIONS

Vu le grand nombre de demandes qui nous parviennent tardivement, et pour permettre de les satisfaire, nous prions MM. les Congressistes désireux de participer soit au Banquet Officiel (F. 2.50), soit au Banquet à Vevey (Fr. 5), soit au voyage en Suisse, de nous retourner remplis les coupons suivants dans le plus bref délai, à l'Esperanto-Office, 15, Quai de l'Ile, Genève.

BANQUET OFFICIEL

M. ....

N-ro de la carte : ....

Demeurant ....

....

Désire prendre part avec .... *personnes*

au banquet officiel (Fr. 2.50).

(Signé)

FÊTE A VEVEY

M. ....

N-ro de la carte : ....

Demeurant ....

....

Désire prendre part avec .... *personnes*

a la fête de Vevey (Fr. 5.—).

(Signé)

EXCURSION EN SUISSE

M. ....

N-ro de la carte : ....

Demeurant ....

....

Désire prendre part avec .... *personnes*

à l'excursion en Suisse.

Jusqu'à Berne seulement. IIe Classe (Fr. 52). — IIIe Classe (Fr. 43. 50).

Parcours intégral. IIe Classe (Fr. 57.) — IIIe Classe (Fr. 47. 50).

(Rayer les mentions inutiles).

(Signé)